

*dnevi poezije
in vina*

© BELETRINA, 2016. VSE PRAVICE PRIDRŽANE.

Brez predhodnega pisnega dovoljenja Beetrine je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, dajanje v najem, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, vključno s fotokopiranjem, tiskanjem, javnim interaktivnim dostopom ali shranitvijo v elektronski obliki.

Prva ustanoviteljica Študentske založbe, predhodnice zavoda Beetrina, je Študentska organizacija Univerze v Ljubljani.

Vse informacije o knjigah Beetrine dobite na spletnem naslovu:

WWW.BELETRINA.SI

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

821.113.5-1

SKÅDEN, Sigbjørn

Beležke kralja čevljarjev / Sigbjørn Skåden ; iz angleščine prevedel
Jernej Županič. - Ljubljana : Beetrina, 2016. - (Dnevi poezije in vina)

ISBN 978-961-284-200-0

285743616

Sigbjørn Skåden BELEŽKE KRALJA ČEVLJARJEV

Prevod
Jernej Županič

Izvršna urednica
Špela Pavlič

Prelom
Jana Kuharič

Tehnični urednik
Marko Hercog

Izdajatelj
Beetrina
Kersnikova 4, 1000 Ljubljana
www.zalozba.org

Za založbo
Mitja Čander

Naklada: 1000 izvodov

Ljubljana 2016

Sigbjørn Skåden
BELEŽKE KRALJA ČEVLJARJEV

iz angleščine prevedel Jernej Županič

Skuovvadeddjiid gonagas

3. Oassi

Guldaleaddji,
sidak gus olles ságan gullat?
sidak gus váivviid?
sidak gus váimmu?
ja čielgatmeahttunvuoda?
Oui, c'est moi, mes enfants,
qui suis le Juif errant,
Jusup mu namma,
diehtibehk`,
ja eivákto jodán mon eatnama.

Giedak mu veahkkin olles eallima,
mu miellan leamas,
ja giedak ledje
mahka mu bukte oarjeguvlui;
virkos Jusup sattai bryggehoavdda váhkarin.
Amas lii aktavuohta,
amas lii ustitvuohta,
soga vieruk nu iežaláganak;
amas lii liekkas meit ožžon,

Kralj čevljarjev

3. del

Poslušalec,
hočeš celo zgodbo?
hočeš bedo?
hočeš iskrenost?
hočeš nerazložljivost?
Oui, c'est moi, mes enfants,
qui suis le Juif errant,
Jusup mi je ime,
zdaj že veš,
in v samoti blodim po deželi.

Moje roke so že vse življenje moje pomočnice,
svoje glave so,
in roke so bile tiste,
ki so me privedle na jug;
vestni Jusup je postal varovanec lastnika pomola,
nedomače je bilo tovarništvo,
nedomače prijateljstvo,
navade moje družine tako nepodobne;

The King of Shoemakers

Part 3

Listener,
do you want the full story?
do you want the misery?
do you want the heartfeltness?
do you want the inexplicabilities?
Oui, c'est moi, mes enfants,
qui suis le Juif errant,
Jusup is my name,
by now you know,
and in solitude I drift across the land.

My hands have been my helpers all my life,
a mind of their own,
and the hands it was
that brought me southwards;
diligent Jusup became the pier owner's favourite.
Unfamiliar was the companionship,
unfamiliar the friendship,
my family's ways so dissimilar;

muht` buorrevuohtan válden mon vuostái
ja ruovttoluotta máksen meit sáhtten,
ja ipmásiid imas:
heahkkadahkii dollen mon
giedaid gaskkan
váimmu
midjas ealligodii
iežan čalmmiid ovddan,
immo lean goassege vásihan;
Thea su namma lii
ja giedak darre.

Ráhkis guldaleaddji,
sidak gus gullat?
válddák gus vuostái
Jusuba čijaid?
Immo diehtán aht` nu dat geavai
ja vudjon mon
ráhkkásin.

nedomača je bila toplina, ki sem je bil deležen,
a vse sem jemal v dobri veri
in poplašal tako, kot sem znal,
in čudo prečudno:
nenadoma sem držal
v dlaneh svojih rok
srce,
ki je oživelo
pred mojimi očmi,
še nikoli nisem videl česa takega;
Thea ji je bilo ime
in roke so se mi tresle.

Dragi poslušalec,
boš poslušal?
boš gledal
Jusupove prelesti?
Nisem vedel, da se to tako igra,
in potopil sem se
vanjo.

unfamiliar was the warmth I was given,
but I took all in good faith,
and repaid it in ways I knew,
and wonder of wonders:
suddenly I held
in the palms of my hands
a heart
which came to life
in front of my eyes,
never before had I witnessed this;
Thea was her name
and my hands trembled.

Dear listener,
will you listen?
will you take in
Jusup's fineries?
I did not know that this was how it plays
and I sunk into
her.

4. *Oassi*

Thea Theažan,
ik don estimerele
jaskatvuoda
Jusuba eallima sátnegovak
čálle du balddan
go ijaid gohčen du oaddima,
go du olin ellen du vuoignama,
go liikkák hávssihii mu
Theaža riikii,
Jusuba riikii;
go čalmmik oidne
ja go lávlok snigga jienain
lávlagiid meit ik máhttán:
ráfi buktek mu sivu sisa,
ja mon,
oaivvehis Jusup,
behken oarjenieidda váimmu sisa
ja jaskkodin.

“Josef, jeg tror du kan høre meg tenke...”
ja nu sáhtten.

4. del

Thea, moja Thea,
ne moreš si predstavljati
blagosti,
ki jo je Jusupova domišljija
opažala ob tebi,
ko sem te gledal, kako si ponoči spala,
ko sem prebival v dlani tvojega diha,
ko me je vonj tvoje kože poslal
v Theino kraljestvo,
v Jusupovo kraljestvo;
pogled tvojih oči
in tvoj piskajoči glas, ki je pel
pesmi, ki jih nisi znala:
prinesla si mi mir,
jaz pa,
brezumni Jusup,
sem se splazil v srce dekleta z juga
in počival.

»Josef, občutek imam, da slišiš moje misli«,
in res sem jih.

Part 4

Thea, my Thea,
you cannot imagine
the mildness
Jusup's imaginary
noted at your side
as I watched you sleeping at night,
as I dwelled in the palm of your breath,
as the scent of your skin sent me
to Thea's kingdom,
to Jusup's kingdom;
the gaze in your eyes
and your squeaky voice singing
songs you did not know:
you brought me peace,
and I,
mindless Jusup,
crawled into a southern girl's heart
and went to rest.

“Joseph, I think you can hear my thoughts”
and so I could.

Giehkan,
stohpu,
girku,
gáhta,
vuovttak,
suorpmak,
sealgi,
áhta,
Jusuba virkos giedak čuvgeje
lapmudeaddji sielu
ja čatne suorpmaid gitta suonaide.
Boaresáhči jurddalas jietna:
“Áltar oarjin bija...!”
muht` mon bidjen;
boarrásiid buoskasa bedjel
“Mon lean Jusup,
mon lean Jusup,
mon lean Jusup,”
ja mon bidjen.

Gudnálas Oarjeriika,
du sinne odden mon hearvamus nahkára;
du nállenieida

Kuhinja,
hiša,
cerkev,
gozdič,
ramena,
prsti,
hrbet,
tič,
Jusupove večče roke so poživile
dušo zapeljivalca
in prste močnejše navezale na kite.
Modri glas starega očeta:
»Nikoli se ne podaj na jug ...!«
A sem se;
neupoštevaje nakladanje starcev,
»jaz sem Jusup,
jaz sem Jusup,
jaz sem Jusup«,
in tako sem se podal.

Spoštovana Južna dežela,
v tebi sem zaplaval v najslajši spanec;
tvoje nižine

Kitchen,
attic,
chapel,
dinghy,
shoulders,
fingers,
hamstrings,
thingy,
Jusup's able hands brightened
the soul of the charmer
and tied the fingers harder to the sinews.
Grandfather's wise voice:
"Never venture south...!"
but so I did;
discounting the crapmouthed elders
"I am Jusup,
I am Jusup,
I am Jusup,"
and so I ventured.

Honored Terra South,
within you I floated in the sweetest sleep;
your descentress

mu oaddinseahkka,
ii olgobeal` máilbmi oidnon,
dego seahka sinne,
muht` buorre Oarjeriika,
ii olmmos eaidi oade
ja go idit bodii
oidnen mon abajaga
Nuortabeali ovdabeal` rabdda,
ja čalbmelásu čážeoaivvin sugastisgodii
vuoigŋa.

moja mehka žimnica,
zunanjega sveta nikjer na spregled,
ko sem bil tako zavit v kokonu,
toda draga Južna dežela,
človek ne spi večno,
in ko je prišlo jutro,
sem končno uzrl
širno obzorje Severne dežele
in na vodnati membrani očesnega tolmana prebudil
duha.

a soft mattress,
the outside world nowhere in sight,
draped as I was inside a cocoon,
but good Terra South,
a man does not sleep forever
and when morning came
I finally glimpsed
the vast horizon of Terra North,
and on the watery membrane of the eyepool
awakened
the spirit.

5. *Oassi*

Est-il rien sur la terre
qui soit plus surprenant
que la grande misère
du pauvre Juif-Errant!
Juohke bássi girjji namma lean mon,
skuovvadeddjiid gonagas,
leak gus mu oaidnán?
Mon jodán du márkana selju,
du giláža bálgáid,
du deattáma roaŋkejogaid:
Laqedem,
Buttadeo,
Ahasverus,
Kartafileus,
skuovaid reiden mon juohkehaččii
aman máilmmážan jorráma bisánit;
skuovaid gehte in lihčo mon Jusup,
virkos giedak gorrok mielarabdda deattáldagaid,
goavrume historjjá čada gonagasa šerres biktasiigo,

5. del

Est-il rien sur la terre
qui soit plus surprenant
que la grande misère
du pauvre Juif-Errant!
Vsake svete knjige ime sem,
kralj čevljarjev,
si me že videl?
Prečkam trge tvojih občin,
ceste tvojih zaselkov,
kalne reke tvojih ornamentov:
Laquedem,
Buttadeo,
Ahasverus,
Kartafilus,
za vse delam čevlje,
da se vrtil moj mali svet;
brez svojih čevljev ne bi bil Jusup
z marljivimi prsti, ki šivajo v misli potopljene
ornamente,
korakajoč po zgodovini v bleščečih kraljevskih
oblačilih,

Part 5

Est-il rien sur la terre
qui soit plus surprenant
que la grande misère
du pauvre Juif-Errant!
Every hallowed book's name am I,
the king of shoemakers,
have you seen me?
I traverse the squares of your townships,
the roads of your hamlets,
the murky rivers of your ornamentations:
Laquedem,
Buttadeo,
Ahasverus,
Kartafilus,
I fashion shoes for all
to spin my tiny world;
without my shoes I were not Jusup,
busy fingers sewing mindrecessed ornaments,
propulsively walking through history in a king's
shiny clothes,

leak gus mu oaidnán?
skuovak jitnek
ipmasiid
go eatnama jodásan:
da datta dayadhvam
shantih shantih shantih!
de dette diebbelii
sáhtán sáhtán sáhtán!

Bidjek barggu eatnamii,
diktek váimmu gátnjaliid vardit;
la traversée augmentre,
Jusup čatná skuovaid:
gilibojá,
guldaleaddji,
buktejeaddji,
sogasuhkki,
viekseveahkki,
váibmoborri,
guolásteaddji,
ildasdahkki,
sluņkejeaddji,
botnjalbivdi,

si me že videl?
moji čevlji mlatijo
kaprice,
ko prečkam deželo:
da data dajadhvam
šantih, šantih, šantih!
da daje darovan,
satan, satan, satan!

Polôži dlani na tla,
naj ti solze krvavijo od srca;
la traversée augmentre,
Jusup si zaveže čevlje:
vaški dečko,
odmevomerilec,
pojmodarovalec,
sosedoožemalec,
farmski najemnik,
drobovinojedec,
ribič na morju,
ragelj sestavljavec,
ubog prilozovalec,
podpihovalec jeze,

have you seen me?
my shoes wallop
eccentricities
as I traverse the land:
da datta dayadhvam
shantih, shantih, shantih!
do duty duefully
satan, satan, satan!

Lay your hands to the ground,
let tears bleed from your heart;
la traversée augmentre,
Jusup ties his shoes:
hamlet's laddie,
echo marker,
notion donor,
kinship wringer,
sheep farm henchman,
entrails' eater,
ocean trawler,
rattle maker,
sorry crawler,
anger stoker,

binnosbannos boatkabárdni,
gonagasa buoskkassárdni,
báhtareaddji,
geampagoddi,
ganjaloari čiegusárdna;
bijan mahkáshája uniformma,
suonaidsuorri
čatná julggiide sogaseainni geahčastagaid
ja diktá eatnama giedastit
ábirabdda olbmočollosiid.
Le dernier jugement
finira ton tourment.

Mon riegádin guoktelogigolbma jagi rájen,
ledjen losses mánná gievrras váimmuin.
Eiddi lávii mu askkin doallat
lulláme siivosániid mu beljiid sisa,
mu vuosttas muitu
lea skábmamánu sárgumiid
beivvi mon čuoigat ohppen,
lean vuolábeal` siergarodu soahteprinsá
ja geargebávtti lojes vildu.

najmanjši zapečkar z domačije,
domcesarjevski drekometalec,
zlomljeni tekač,
ubijalec velikanov,
solzasti debeloglavi smrti oznanjevalec;
nadenem si svojo nekako odišavljeno uniformo,
kitovez
priveže svoja stopala na poglede z zidu sosedstva
in pusti prsti, da plete
človeško drobovje oboda morja.
Le dernier jugement
finira ton tourment.

Rojen sem bil pred triindvajsetimi leti,
čvrst otrok čilega srca.
Mati me je držala v naročju
in mi pihala sladke besede v ušesa,
moj prvi spomin
so novembrske risbe,
dan, ko sem se naučil smučati,
sam princ bojevnika vrbovih goščav
in divjega ovsa kamnitih drobcev.

itsy bitsy farmstead clinger,
king and country's dirty flinger,
broken runner,
giant killer,
teardropped mugfaced deadly ringer;
I put on my somehow scented uniform,
the sinew binder
ties his feet to the stares from the kinship wall
and lets the soil twine
the sea rim's human entrails.
Le dernier jugement
finira ton tourment.

I was born twenty-three years ago,
a sturdy child with a robust heart.
Mother used to hold me in her lap
blowing sweet words into my ears,
my first memory
are November drawings
the day I learnt how to ski,
I am the warrior prince of the wicker thickets
and the wild oat of the stony rubble.

Mon riegádin siidabárdnin,
váibmu lea nanus sládjohájan,
skovlábálgá sáttun ja giehkanborddi muitalusais,
lean guolásteaddji ja dálureaŋga,
ja go bidjen julggiid
nuorttaguvlui vančča nala
sadden mon
báhtareaddji
ja siidiiboahhti
simme hámin.

Rojen sem bil kot sovaščan,
moje srce narejeno iz vonja sveže pokošenih
travnikov,
peščениh šolskih cest in zgodb, zašepetanih čez
kuhinjske mize,
ribičev pomočnik sem in delavec na kmetiji,
in ko so moje noge stopile na krov
na sever odhajajoče ladje,
sem postal
begunec
in povratnik
v isti preobleki.

I was born a kinsman,
my heart made from the scent of meadows freshly
mowed,
of sandy school roads and of stories whispered over
kitchen tables,
I am a fisher lad and a farmstead worker,
and when I set my feet upon the deck
of the northbound boat
I became
a fugitive
and a home comer
in the same guise.

6. Oassi

Deahkan čohkkái ijaid
trubadura;
ránes biktasiis ja sixpence`ain
bijai geasanas idjaluhkkii
nuhtaráiddu
meinna nurtii mátkkoston,
vanččaholbbi tevdneme vielgadin
ija čáhpodaga vuostái,
ja jienagehte
gulдалin mon Nuortariikka geasanasgeasu.
Ii dat lean bieggá,
dat lii Geasanas ja dan máhtádeaddji,
ja Trubadura suorpmaid mielde
manne vuonak ja gáddi
siidiiboahhti
ja báhtareaddji
vážžinskuovaid mielabálgá:

6. del

Ponoči je na vetrovni verandi sedel
trubadur;
v sivi obleki, na vrhu sixpence,
je rob morja odel s
konvojem spominov,
s katerimi sem odpotoval na sever,
pena dna čolna je bila bela
na ozadju lepote noči,
medtem ko sem molče poslušal
harmoniški vlek Severne dežele.
Ni bil veter,
Harmonika je bila in njen gospodar
in Trubadurjevi prsti, ki so nas gnali mimo
fjordov in obale
v ritmu
pohodnih čevljev
tega vračajočega se
begunca.

Part 6

At night on the windy deck sat
a minstrel;
grey suited with a sixpence on top
he clad the sea rim in a
convoy of memories
with which I travelled northwards,
the froth of the lower boat white
against the beauty of the night,
as I silently listened
to the accordion tow of Terra North.
It was not the wind,
it was the Accordion and its master,
and the Minstrel's fingers moved us along
the fiords and shore
to the rhythm
of the walking shoes of
this homecoming
fugitive:

Man hat uns nicht gefragt
als wir noch kein Gesicht,
ob wir leben wollten oder besser nicht.
Jetzt gehe ich allein
durch eine fremde Stadt
und ich weiss nicht,
ob sie mich lieb hat.
Ich schaue durch die Fenster,
durch Tür- und Fensterglas
und ich warte,
und ich warte auf etwas.

Wenn ich mir was wünschen dürfte,
käme ich in Verlegenheit,
was ich mir den wünschen sollte,
eine gute oder schlechte Zeit.
Wenn ich mir was wünschen dürfte,
möchte ich etwas glücklich sein,
denn wenn ich gar zu glücklich wäre,
hätte ich Heimweh nach dem Traurigsein.

Man hat uns nicht gefragt
als wir noch kein Gesicht,
ob wir leben wollten oder besser nicht.
Jetzt gehe ich allein
durch eine fremde Stadt
und ich weiss nicht,
ob sie mich lieb hat.
Ich schaue durch die Fenster,
durch Tür- und Fensterglas
und ich warte,
und ich warte auf etwas.

Wenn ich mir was wünschen dürfte,
käme ich in Verlegenheit,
was ich mir den wünschen sollte,
eine gute oder schlechte Zeit.
Wenn ich mir was wünschen dürfte,
möchte ich etwas glücklich sein,
denn wenn ich gar zu glücklich wäre,
hätte ich Heimweh nach dem Traurigsein.

Man hat uns nicht gefragt
als wir noch kein Gesicht,
ob wir leben wollten oder besser nicht.
Jetzt gehe ich allein
durch eine fremde Stadt
und ich weiss nicht,
ob sie mich lieb hat.
Ich schaue durch die Fenster,
durch Tür- und Fensterglas
und ich warte,
und ich warte auf etwas.

Wenn ich mir was wünschen dürfte,
käme ich in Verlegenheit,
was ich mir den wünschen sollte,
eine gute oder schlechte Zeit.
Wenn ich mir was wünschen dürfte,
möchte ich etwas glücklich sein,
denn wenn ich gar zu glücklich wäre,
hätte ich Heimweh nach dem Traurigsein.

Spánjola Trubadura lii,
máilmmálas olmmos,
Juan Espera á Dios
su namma,
su sánik váddásak ipmirdit,
muht` mieladeamek šolge
aktan
go Geasanas ja Skuovak deaivvade
guhkkín ávdin ábin
gosa máilbmi ii hain ollen
ja jaskat vellek sudduk.

Trubadur je bil Španec,
svetovljan,
Juan Espera á Dios
mu je bilo ime,
njegove besede je bilo težko razumeti,
toda najina uma sta se združila v
enega,
medtem ko so Harmonika in Pohodni čevlji
zborovali
daleč na opustošenem morju,
do kamor svet še ni segel
in kjer grehi plavajo mirno.

The Minstrel was a Spaniard,
a worldly man,
Juan Espera á Dios
his name,
his words difficult to make out,
but our minds merged into
one
as the Accordion and the Walking Shoes
congregated
far out on the desolate sea
where the world has not yet reached
and the sins float tranquilly.

Notáhtat márkosámi čoahkážis

Notáhta 1

Johka.

Gáicarássi liedđu.

Ii mihkkege danne leat summal geavvan.

Gáicarássi lea jierpmas šaddu midjas diehtá gonnes
lea nitrogenarikkis eanan.

Guhkes ruohčat vižžet biepmu čikŋosis.

Son guhte gáicarási ipmirda sáhtta lovssas lohkat
midjas lea nuorta ja midjas lea oarji.

Hárve dihtet olbmot ahte gáicarási lieđit sáhttet
leat vielgát nai, dego čáhci johtti vancca steavnni
birra.

Beleške iz samijske sredine iz mejnih gozdov

Beležka 1

Potok.

Ciprje cveti.

Tu ni nič naključnega.

Ciprje je pametna rastlina, ki ve, kje je prst bogata z dušikom.

Dolge korenine prinašajo hranila iz globine.

Tisti, ki razume ciprje, lahko z njegovega stebila razbere,

kje je sever in kje jug.

Le redko kdo ve, da so lahko cvetovi ciprja tudi beli, kot voda, ki obliva kljun premikajočega se čolna.

Notes From a Backwoods Saami Core

Note 1

A creek.

The fireweed blossoms.

Nothing here is coincidental.

The fireweed is an intelligent plant that knows where the dirt is

rich on nitrogen.

Long roots fetch nourishment from the deep.

He who understands the fireweed can read off its stem what is north and what is south.

Rarely do people know that the fireweed's blossoms also can be white, like water lapping the stem of a moving boat.

Notáhta 2

Motto nr. 1: Ovdal galgá čovji ciskat go biebmu spilljanit.

Motto nr. 2: Buoret oaivveheapme go ráddeheapme.

Motto nr. 3: Muhtumin ferte coggat sistegahpira.

Beležka 2

Moto št. 1: Raje naj počí trebuh, kot da gre dobra hrana v nič.

Moto št. 2: Bolje biti brez glave kot brez idej.

Moto št. 3: Včasih si mora človek nadeti svojo kučmo.

Note 2

Motto nr. 1: The stomach shall rip before good food goes to waste.

Motto nr. 2: Better to be void of a head than void of ideas.

Motto nr. 3: Sometimes you've got to put on your fur hat.

Notáhta 3

Sus lea bassanmášiidna midjas lea mannan
riehttásii. Váldá olggos rumbbu, čuohppá eret
geaži ja reide dasa julggiid. Dál sus lea grilla.
Go gaikkoda boares áitti hukse luovveseainni
bázahusaiguin.

Beležka 3

Pralni stroj ima, ki ga je vzel hudič. Iz njega vzame boben, mu odžaga vrhnji del in ga postavi na stojalo. Tako ima zdaj žar. Ko poruši staro lopo, iz ruševin zgradi vetrobranski zid.

Note 3

He's got a washing machine that's gone to hell. He takes out the drum, cuts off the top and puts it on a rack. Now he's got a grill. When he tears down the old shed he builds a windstopping wall out of the rubble.

Notáhta 4

Moarsi geahčada su goabridanduhpáha
suovastettiin. Veahá áiggi maŋŋá manná sisa.
Gođđá. Šearfa sámeielat sáttasániin eadni.
“Eadni, don leat máilmmi buorremus!” cealká
minsttar. Beare akta sátni lea čállon boastut.

Beležka 4

On kadi čik, ona pa ga gleda. Čez nekaj časa gre noter. Plete. Šal z nekaj besedami za mamu. »Eadni, don leat máilmmi buorremus!« govori vzorec.

»Mama, ti si najboljša na svetu!« Samo ena beseda je narobe črkovana.

Note 4

She looks at him smoking a fag. After a while she goes inside. She knits. A scarf with a message in Saami for mum. “Eadni, don leat máilmmi buorremus!” says the pattern. “Mum, you’re the best in the world!” Only one word is misspelled.

Notáhta 5

Moadde buolvva maŋos. Gonagas-Juá čuožžu dievás gili várdáme. Ihána geampa. Son lea gullan ahte ieš ruoŋagonagas galgá mannat dánne meaddil jođus mearragáddái. Lea buktán guokte muorrafiellu dievvái gonnes lea buorre várdát juohke guvlui. Dál vuordá. Dássáži leat gohčodan su beare Juá.

De oaidná Juá guhkes ráiddu lahkaneame. Bággu leat gonagas. Juá ii leat goassege doallan čuojanasa, muhto lea gullan gonagaslávлага. Dohppesta fielluid ja álgá daiguin dearpat gonagaslávлага ritmma nu jitnosit ahte dávista olles gilis. Dainna joatká gitta gonagasa ráidu lea mannan meaddel ja jávkan. De vázzá Juá vuolus dievás. Jus gonagas goassege ipmirdii gutni ii aktage dieđe.

Beležka 5

To je nekaj generacij nazaj. Kralj Juá stoji na hribu nad vasjo. Pravi orjak je. Slišal je, da bo šel tu mimo s svojim pratežem na poti na obalo sam švedski kralj. Juá si je na ta hrib, s katerega je dober razgled v več smeri, prinesel dve leseni deščici. Zdaj čaka. Nihče v vasi ne razume, kaj počne. Doslej so ga klicali samo Juá.

Tedaj Juá v daljavi zagleda bližajoči se dolgi pratež. To ne more biti nihče drug kot kralj. Juá ni še nikoli položil roke na kako glasbilo, pozna pa pesem »Bog obvaruj kralja«. Vzame deščici in začne z drugo ob drugo udarjati v ritmu pesmi, tako močno, da odmeva po vsej župniji. To počne, dokler ne gre kraljev pratež mimo in mu izgine izpred oči. Potem Juá sestopi s hriba. Nihče zares ne ve, ali je švedski kralj sploh razumel njegov poklon.

Note 5

It's a few generations back. King-Jo stands on a hill overlooking the village. A mastodon of a man. He's heard that the Swedish king himself will pass here with his cortege on his way to the coast. Jo's brought two planks of wood onto this hill which has a good view in several directions. Now he just waits. Nobody in the village understands what he's doing. Until now they've called him only Jo.

Then Jo sees a long cortege approaching in the distant. It can only be the king. Jo has never laid hand on an instrument, but he's heard "God Save The King". He picks up the two planks and starts banging them to the beat of the song so hard that the sound echoes throughout the parish. He keeps on doing this until the king's cortege has passed and is out of sight. Then Jo walks down from the hill. Whether the Swedish kind ever understood the tribute, nobody really knows.

Notáhta 6

Lea árbejuvvon rámisvuohta das ahte ii oaste, ahte ieš reidet dan maid dárbbahat gálvvuin maid dus jo lea. Dánne gohčodit dan *reidet iežas pateantta*.

Beležka 6

Neki podedovan ponos je v tem, da človek ne kupuje novih reči, ampak tisto, kar potrebuje, naredi iz tega, kar že ima. Temu pri nas rečemo *izdelati svoj lastni patent*.

Note 6

There's an inherited pride in not buying new stuff, but rather to make what you need out of what you already have. Here we call it *making one's own patent*.

Notáhta 7

Juohke biillas lea potenciála árvu. Nuogis orgánaaddit sáhttet loahpas šaddat produktan. Orgánaaddipánserat diktá veallame giettis huotnaha birra. Ii man ge sivva čorget, sárdnu, šleadgalit nu čáppat beaivvážis.

Beležka 7

Vsak avto je potencialno nekaj vreden. Iz dovoljšnega števila darovalcev lahko na koncu nastane cel izdelek. Havbe darovalcev še kar ležijo po polju, ki obdaja hišo. Ni jih treba pospravljati, pravi, ko pa se tako lepo lesketajo v soncu.

Note 7

Any car has potential value. Enough organ donors could in the end become a product. The organ donor hoods remain lying around in the field encircling the house. No need to remove them, he says, they shimmer so nicely in the sun.

Notáhta 10

Vánhemat ostet sutnje odđa joggeskuovaid Ruotas. Skuovat leat alidat ja fiskadat. Gili mánáid gaskkas gohčoduvvogohtet ruvva “ruotaskuovat”. Ruotaskuovat leat reidejuvvon gušmmus, syntehtalaš ávdnasis midjas hiehpá oalle heitot spáppačiekčamii. Čiekčat spáppa lea veadjemeahttun, bávččaga beare sákka. Sáhtta beare lobbet. Dán čavčča ja čuovvovaš geasi mielde hábme sofistikerta lobbenteknihka hirpmáhuhti repertoarain. Ii gámno čuolbma maid ii sáhte čoavdit lobbemiin. Áiggiid čađa lea *son* guhte lea lobben alimus rájggáštusčiekčama gálbeealáhagas.

Beležka 10

Ko so na počitnicah na Švedskem, mu starši kupijo nove superge, modro-rumene. Otroci iz vasi jih začnejo kmalu imenovati »švedske superge«.

Švedske superge so izdelane iz trdega, sintetičnega materiala, ki se izkaže za ne preveč primerne za nogomet. Z njimi je nemogoče streljati na gol, preveč boli. Samo visoke podaje lahko brca. V teku tiste jeseni in naslednjega poletja, dokler švedskih superg končno ne preraste, razvije sofisticirano tehniko visokih podaj. Ni je situacije, iz katere se ne bi mogel rešiti z visoko podajo. Ves ta čas je *on* tisti, ki na kravjem pašniku žogo nabije najvišje.

Note 10

His parents buy him new trainers while on holiday in Sweden. The shoes are blue and yellow. Among the kids in the village they are quickly nicknamed “the Swedish shoes”. The Swedish shoes are made from a stiff, synthetic material that proves poorly suitable for soccer. To shoot the ball is impossible, it’s too painful. He can only lob it. In the course of that autumn and the following summer, until he finally grows out of the Swedish shoes, he develops a sophisticated lobbing technique. There is no situation he cannot lob his way out of. Through all times *he* is the one who’s lobbed the highest penalty on the calves grazing field.

Notáhta 11

Juovllat lea sivdniduvvon áigi.

Beležka 11

Božični čas je blagoslovljen čas.

Note 11

Christmas is a blessed season.

Notáhta 12

Vancavovdnabagadus:

Oastte 30-40 jahkásaš campingvovvna

Čuohpa olles baikka smávvaibihkiide mohtorsaháin

Guras gaittin earret áisá vievssi duohkáin

Beležka 12

Recept za prikolico za čoln:

Kupi 30–40 let staro bivalno prikolico.

Razsekaj jo na koščke z motorno žago.

Vse razen podvozja odvrzi na kup za skednjem.

Note 12

Recipe for a boat trailer:

Buy a 30-40 year old caravan.

Slash it all to smithereens with a chain saw.

Dump everything apart from the undercarriage
behind the barn.

Notáhta 13

Dearvvođat ránnjás: Ii mihkkege ivdne
čakčamánodáivaha nugo jietna mohtorsahás
snievkuheame lásesárrasiid ja alumiinna.

Beležka 13

Sosedski pozdrav: Nič ne obarva septembrskega neba tako kot zvok motorne žage, ki se zajeda v fibreglas in aluminij.

Note 13

Greetings from the neighbour: Nothing colours the September sky like the sound of a chain saw eating away at fibreglass and aluminium.

Notáhta 14

Jámehat leat dánne. Ii hal dramáhtalaččat, ii hal gáibideaddji, baicce virolaččat, leat dánne.

Beležka 14

Mrtvi so tu. Brez vsakršne drame, brez zagonetnosti, ne da bi bilo karkoli neobičajno, so tu.

Note 14

The dead are here. With no drama, no conundrum, without being anything out of the ordinary, they are here.

Notáhta 17

Gilihuotnaha guolbi lea ráđihišgoahtime ođđajagefasttas. Son lea mielde komitéas. Nugo gaittin earát lea bihkkan. Oaidná beare guokte vejolaš čovdosa čulbmii:

Čoavddus 1: Bivdit giliolbmuid heaitit távttas njulčut.

Čoavddus 2: Riŋget iežas boaresáhččái gasku ijas ja bivdit su boahit ruvva dego riehtis nu ahte besse akuhttananosmahttit guolbestealládaga.

Šaddá čoavddus 2.

Beležka 17

Tla vaškega doma so med novoletno zabavo tik na tem, da se udrejo. On je med organizatorji. Kot vsi ostali, je mrtvo pijan. Zdi se mu, da ima problem samo dve možni rešitvi.

Prva možnost: Prosim vaščane, naj nehajo skakati v ritmu.

Druga možnost: Sredi noči poklicati dedka in ga prositi, naj hitro kot sam vrag pride in prinese gradbeni material, da bodo lahko zasilno utrdili temelje.

Odloči se za drugo možnost.

Note 17

The floor of the community hall is about to cave during the new year's party. He's in the committee. Like all the others he's drunk out of his mind. He sees only two possible solutions to the problem.

Option 1: Tell the villagers to stop jumping to the beat.

Option 2: Phone his grandfather in the middle of the night and tell him to get over there with some building materials quickly as hell so they can emergency-reinforce the floor foundation.

He chooses option 2.

Notáhta 19

Skáiddebáikkis lea jalga. Jus áigi lea riehta gullá son guhte meattilda báikki njuoratmánáčierruma. Dát leat sávaheames riegádeamit, mánát guđđon jápmit geainnoheames áhčis dahje eatnis. Juohke giežat jagi máhcet mánát báikái gonnes leat guđđon. Mii gohčodit sin eahpádusat, apokrifa sivdnádusat gaskal leahkimis ja duššamis. Danin máhcet deike. Danin čirrot. Beare boares gásttašanrituála sáhhtá visot geahpput. Easkka dalle lea visot meaddel.

Beležka 19

Tam spodaj, kjer se stekata dve reki, je travnik. Tisti, ki gre tu mimo ob pravem času, bo slišal otroški jok. To so nezaželeni novorojenci, ki so jih obupani očetje in matere tu pustili umreti. Vsako sedmo leto se ti otroci vrnejo na kraj, kjer so bili zapuščeni. Imenujemo jih *eahpádusak*, človeški apokrifi, ujeti med obstojem in tem, da jih nikoli ni bilo. Zato se vračajo. Zato jočejo. Samo s starodavnim obredom krsta se lahko vse razreši. Samo s tem se lahko vse konča.

Note 19

Down by a place where two rivers meet there is a meadow. If the time is right he who passes here will hear infants crying. These are the unwanted new-borns, left here to die by a desperate father or mother. Every seventh year these children return to the place where they were abandoned. We call them *eahpádusak*, human apocrypha trapped between existing and never having existed. That is why they return. That is why they cry. Only by performing an ancient baptising ritual all may be alleviated. Only then it will all be over.

Notáhta 21

“Basan lihtiid sámi vuogi mielde,” sárdnu son.

“Goktes nu?” sárdnu antropologa.

“Lea giehtalađđasis,” sárdnu. “Muhto olbmui guhte ii leat nu oahpis sámi kultuvrii soaitá orrut dego dagan dan seammá vuogis go visot earát.”

Beležka 21

»Posodo pomivam po samijevisko,« reče on.
»Kako to?« vpraša antropolog.
»Vse je v zapestju,« reče. »Ampak tistim, ki samijeviske kulture ne poznajo dovolj dobro, se lahko zdi, kot da pomivam natanko tako kot kdorkoli drug.«

Note 21

“I wash the dishes the Saami way,” he says.
“How so?” says the anthropologist.
“It’s in the wrist,” he says. “But for people who are not so familiar with Saami culture it might seem like I do it exactly the same way as everyone else.”

Notáhta 23

Mu árku leat šodbes, bárkejun sálljmuorat,
čadnon aktii.

Mu árku leat boares poastaseahkat, látnjon ja
gorrojun kokonjá hápmái.

Mu árku lea vuosttaš idja ja beaivi midjas čuovvu.

Mu árku lea earenoamáš juollegas sabetboksa man
nu hálbái ožžon Ruotas.

Mu árku lea vanca, borjasa gehtte, árrjuidd gehtte,
rabas dáivvas mu badjel.

Mu árku lea bieggá, ja luhttojun olbmot guddet mu
báktái.

Beležka 23

Moja krsta so sloka, oluščena debla vrb, tesno
povezana.

Moja krsta so stare poštarke vreče, razparane in
zašite v tesen kokon.

Moja krsta sta večer in naslednji dan.

Moja krsta je prostorni strešni prtljažnik, ki sem ga
na Švedskem dobil tako poceni.

Moja krsta sta čoln brez jadra, brez vesel, in odprto
nebo nad mano.

Moja krsta je veter, in za to zadolženi me odnesejo
na hrib.

Note 23

My coffin is slender, skinned trunks of willow,
tightly bound.

My coffin is old postal bags, split and sewn to a
snug cocoon.

My coffin is nightfall and the following day.

My coffin is the particularly roomy ski box I got so
cheaply in Sweden.

My coffin is a boat, with no sail, no oars, and the
sky open above me.

My coffin is the wind, and entrusted men carry me
onto the mount.

Notáhta 24

Guhkki guhkkelií bođiiga báikái. Várdáiga birra.

“Dat han orru dohkálaš,” sárdnu isit.

“Juo,” sárdnu eamit.

“Deike ásahetne,” sárdnu isit.

“Juo,” sárdnu eamit.

Beležka 24

Precej kasneje sta prišla na kraj. Ogledala sta si deželo.

»Tole izgleda kar v redu,« reče on.

»Ja,« reče ona.

»Tu se bova naselila,« reče on.

»Ja,« reče ona.

Note 24

Much later they arrived at a place. They viewed the land.

“This looks rather okay,” he says.

“Yeah,” she says.

“We’ll settle here”, he says.

“Yeah,” she says.

translated by author

Sisdoallu

Skuovvadeddjiid gonagas

3. Oassi	4
4. Oassi	8
5. Oassi	14
6. Oassi	22

Notáhtat márkosámi čeahkážis

Notáhta 1	28
Notáhta 2	30
Notáhta 3	32
Notáhta 4	34
Notáhta 5	36
Notáhta 6	38
Notáhta 7	40
Notáhta 10	42
Notáhta 11	44
Notáhta 12	46
Notáhta 13	48
Notáhta 14	50
Notáhta 17	52
Notáhta 19	54
Notáhta 21	56
Notáhta 23	58
Notáhta 24	60

Vsebina

Kralj čevljarjev

3. del	5
4. del	9
5. del	15
6. del	23

Beležke iz samijske sredine iz mejnih gozdov

Beležka 1	29
Beležka 2	31
Beležka 3	33
Beležka 4	35
Beležka 5	37
Beležka 6	39
Beležka 7	41
Beležka 10	43
Beležka 11	45
Beležka 12	47
Beležka 13	49
Beležka 14	51
Beležka 17	53
Beležka 19	55
Beležka 21	57
Beležka 23	59
Beležka 24	61

Contents

The King of Shoemakers

Part 3	5
Part 4	9
Part 5	15
Part 6	23

Notes From a Backwoods Saami Core

Note 1	29
Note 2	31
Note 3	33
Note 4	35
Note 5	37
Note 6	39
Note 7	41
Note 10	43
Note 11	45
Note 12	47
Note 13	49
Note 14	51
Note 17	53
Note 19	55
Note 21	57
Note 23	59
Note 24	61

Sigbjørn Skåden

(1976, Norway) grew up in the Sami village of Planterhaug in Tromsø, northern Norway. He has two master's degrees in literature, one from the University of York, on Caribbean poet Derek Walcott, and one from the University of Tromsø, on the development of Sami poetry in the 20th century. His debut poetry collection *Skuovvadeddjiid gonagas* (The King of Shoemakers) was written in Northern Sami, and for this long epic poem, Sigbjørn Skåden was nominated for the Nordic Council Literature Prize, the most prestigious literary prize in the Nordic countries. In 2010 he published his second book of poetry, *Prekariáhtalávlla* (A Song for the Prekariat). He has also written numerous works for stage performances and exhibitions, as well as edited publications and works on translations between Sami and Norwegian. Skåden is the first Sami author who has won the Havmann prize.

(1976, Norveška) je odrasel v samijski vasi Planterhaug v Tromsøju na severu Norveške. Na Univerzi v Yorku je prejel svoj prvi magisterij (magistriral je iz raziskave opusa karibskega pesnika Dereka Walcotta), na Univerzi v Tromsøju pa svoj drugi magisterij iz razvoja samijske poezije v 20. stoletju. Svoj pesniški prvenec *Skuovvadeddjiid gonagas* (Kralj čevljarjev) je napisal v samijskem jeziku, delo pa je bilo nominirano za najuglednejšo skandinavsko literarno nagrado Nordic Council Literature Prize. Leta 2010 je objavil svojo drugo pesniško zbirko z naslovom *Prekariáhtalávlla* (Pesem za prekariat). Napisal je tudi številna odrska dela in besedila za razstave ter urejal publikacije in knjige na temo prevodnih problemov med samijščino in norveščino. Skåden je prvi samijski avtor, ki je prejel Havmannovo nagrado.